

Tarih

Soru-1: Paragraf Soruları

Coğrafi keşifler sonrasında bazı ülkeler denizcilik stratejileri geliştirdi ve uyguladı. Bunlar arasında en önemlilerinden Fransa ve İngiltere'yi inceleyelim.

İngiltere, o dönemlerde, sömürge ve ticaret konusunda lider ülke diyebiliriz.

Peki neden?

Aslında yazının gerisi bununla ilgili. Ayrıca öyle olmalı ki İngiltere, “üzerinde güneş batmayan ülke” unvanını almış.

Bu sonucu elde etmek için yaptıklarına deyinelim: Amerika ve Güney Afrika'ya yoğunlaştı, buradalarda sömürgecilik faaliyetleri yürüttü. I. Elizabeth döneminde ise denize hakim olanın ticarete hükmedeceği, ticarete hakim olanın ise dünyaya hükmedeceğini düşündü. Bu yüzden denizaşırı ticaret yapmaya başladılar. 1580'de kurdukları Levant Company'i sayesinde ticarete daha çok yön verdiler. Batı Hindistan'da yaşadıkları rekabet sonrası deniz taşımacılığı onlar için milli meslek oldu. Doğu Hindistan şirketini kurdular ve sömürge üstüne sömürge katmış oldular.

Fransa ise başlarda İngiltere ile rekabet edebilen ülkeler arasında iken, yerini İngiltere'ye kaptırdı.

16. yüzyılda Habsburg Monarşisi ile mücadelesi yüzünden yıprandı. Hatta bu dönemlerde

Osmanlı'dan bile yardım aldı. Otuz Yıl Savaşları sonrası Avrupa siyasetinde önemli bir ülke haline geçti.

Otuz Yıl Savaşları nedir?

Avrupa'da yaşanan uzun ve yıkıcı bir savaş dönemidir. Bu savaşlar, genellikle dini, siyasi ve toprak anlaşmazlıkları nedeniyle patlak vermiştir ve tarihi birçok anlamda etkilemiştir.

Kısa sürede İngiltere gibi sömürge faaliyetlerinde hızlandı. Böylece Kuzey Amerika, Antiller, Doğu Hindistan'ın bir bölümü ve Afrika'nın bir kısmını nüfuzu altına aldı. Bu onu dünyada sömürge konusunda tanınır biri yaptı.

Afrika'da en büyük ticareti köleler üzerinden yaptı.

Elbet bu zenginlik diğer ülkeleri rahatsız etti. Özellikle İngiltere bundan çok rahatsız oldu.

Ancak diğer ülkelere karşı verdiği mücadelede başarısız olarak yerini İngiltere'ye kaptırdı.

Soru-2: Zitvatorok Antlaşması

- Eğri, Kanje ve Estergon Osmanlı'ya kaldı.
- Avusturya'nın her yıl Osmanlı'ya ödemek zorunda olduğu yıllık vergi kalktı. Ama Avusturya savai tazminatı ödedi.
- Avusturya arşidükü(Osmanlı padişahı gibi), protokol bakımından Osmanlı padişahına denk sayıldı.

Sorular

Kiminle, kaç yılında imzalandı?

1606 yılında, Avusturya ve Osmanlı Devleti arasında imzalandı.

Hangi padişah döneminde imzalandı?

Sultan I. Ahmet döneminde imzalandı. Avusturya'da ise: II. Rudolf vardı.

Maddeleri ise yukarıda verilmiştir.

Soru-3: 17. yüzyıl da Osmanlı-Safevi İlişkileri

Safeviler bugünkü İran toprakları üzerinde kurulmuştur. Kanuni Sultan Süleyman döneminde yapılan Amasya Antlaşması ile Osmanlı lehine sonuçlanmıştı.

Ancak daha sonrasında Sultan III. Murat Dönemi'nde Safevi ilişkileri yeniden bozuldu ve Ferhat Paşa Antlaşması ile Osmanlı üstün geldi. Antlaşmaya göre Tebriz, Karabağ, Şirvan ve Dağıstan Osmanlı'ya ait olacaktı.

Bu antlaşma ile Osmanlı, doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.

Daha sonrasında ise 3 antlaşma imzalandı:

Nasuh Paşa Antlaşması

Safeviler Sultan I. Ahmet Dönemi'nde Celali isyanları ve Avusturya savaşıyla yararlanarak, Ferhat Paşa Antlaşması'nda kazanılan topraklar geri verildi. Ayrıca Safevi, Osmanlı'ya yıllık 200 deve ipek vermeyi kabul etti.

Serav Antlaşması

Safeviler Nasuh Paşa Antlaşması'nı yerine getirmediği için Sultan II. Osman bir sefer düzenleyerek, Serav Antlaşması imzaladı. Antlaşmaya göre Ferhat Paşa Antlaşması sınırları esas kabul edilecek, Kars ve Ahıska Osmanlı'da kalacaktı. Safeviler Dağıstan'a saldırmayacaktı.

Kasr-ı Şirin Antlaşması

Safeviler tekrar Avusturya savaşları ve Celali isyanlarından yararlanarak, Bağdat'ı ele geçirecek. Bunun üzerine Sultan IV. Murat, iki sefer düzenleyerek, Bağdat ve civarı Osmanlı, Azerbaycan ve Revan Safevilere kaldı. Böylece günümüz İran-Türkiye sınırları oluştu. (Zagros dağları sınırları kabul edilerek.)

Soru-4: Kutsal İttifak Devletleri

Papa'nın teşviki ile Avrupa devletleri arasında kurulan ittifaktır. Bu ittifaka dahil ülkeler: **Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta ve Rus Çarlığı'dır.**

Soru-5: Karlofça Antlaşması

Kutsal İttifak Devletleri arasında yapıldı. (Rusya imza yetkisi olmadığı için katılmadı.)

Maddeler:

- Temeşvar hariç, bütün Macaristan ve Erdel Avusturya'ya verildi.
- Ukrayna ve Podolya Lehistan'a verildi.
- Mora ve Dalmaçya kıyıları Venediklilere verildi.

Soru-6: İstanbul Antlaşması (1700)

Karlofça Antlaşmasında Rusların imza hakkı olmayışının üzerine, Ruslarla İstanbul Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre; Azak kalesi Rusya'ya bırakıldı ve Rusya her daim İstanbul'da elçi bulundurma hakkı elde etti.

Soru-7: Küçük Kaynarca Antlaşması

- Kırım bağımsız oldu. Bu yüzden Karadeniz Türk denizi olma özelliğini kaybetti.
- Rus tüccarlar Karadeniz ve Akdeniz'de ticaret yapabilme ile Boğazlardan geçebilme hakkı elde ettiler.
- Karadeniz'de Osmanlı hakimiyeti zayıfladı.

Soru-8: Osmanlı-Lehistan ilişkisi

Lehistan Osmanlı için Batı'da önemli bir yerdi. Baltık Denizi'ne ulaşmasına engel bir ülkeydi.

17. yüzyıl başlarında Lehistan, Osmanlı'ya ait, Eflak, Boğdan ve Erdel'e karışmaya başladı. Bu esnada

kazakların saldırısı ve Lehistan tarafından korunması Genç Osman'ı(G.O.A.T.) endişelendirdi. Bunun üzerine bir sefer düzenledi ve Kırım Hanı'da destek çıktı.

Bunu gören Lehistan, Hotin kalesine konuşlandı. Ancak buradan bir sonuç elde edilemedi.

Bu olaydan sonra Lehistan Osmanlı'ya barış teklif etti. Genç reddetse de zorunlu olarak kabul etmek zorunda kaldı. (yeniçeriler zorluk çıkardığı ve kış yaklaştığı için)

Bu yüzden Hotin antlaşması imzalandı.

Maddeler:

- Hotin(Boğdan'da), Osmanlı'da kaldı.
- Dinyester Nehri iki ülke arası sınır sayıldı.

17. yüzyıl ortalarında...

Buradan devam etmeden önce: Genç Osman yeniçeriler tarafından si... Öldürülerek, tahttan indirildi.

Lehistan ve Osmanlı arasında Ukrayna'ya hakimiyet mücadelesi başladı. Osmanlı Kazaklarla ittifak oluşturdu. Ancak Lehistan Kazaklara saldırdı bu yüzden 4. Mehmet Lehistan seferine çıktı. Sefer sonucu Podolya başkenti Kamanıçe, dokuz gün sonra fethedildi.

Kamanıçe fethinin önemi:

- Boğdan ve Kırım'da hakimiyet arttı.
- Bucaş antlaşması imzalandı, bu antlaşma ile;
  1. Podolya Osmanlı Devleti'ne bırakıldı.
  2. Bu antlaşma Osmanlı'nın Batı'da kazandığı son toprak oldu.
  3. Bu antlaşma ile Osmanlı, Batı'da en geniş sınırlara ulaştı.

Soru-9: 2. Viyana Kuřatması

Vasvar Antlaşması ile Avusturya-Osmanlı kalıcı huzur sağlanamadı. Orta Avrupa'yı isteyen I.Leopold, Macarları mezhep değiştirmeye zorladı. Macarlar ise (tökeli imre başkanlığında) Avusturya ile savaşmaya karar verdi. Ama başa çıkamayınca Osmanlı'dan yardım istedi.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa önderliğinde Viyana kuşatıldı. Ancak 2 ay boyunca alınamadı. Osmanlı ordusu yoruldu ve yiyecek sıkıntısı başladı. Bu ise onların yenilmesine katkı sağladı. Bu uzun sürede Avrupalılar gerekli takviyeyi(Leh kralı önderliğinde) topladı. Merzifonlu Kırım hanını Tuna'dan geçmemesi için görevlendirdi ama başarılı olunamadı. Bu yüzden Haçlı ordusu Tuna'yı geçerek Osmanlı ordusunu arkadan kuşattı ve Osmanlı ağır bir yenilgiye uğradı. Osmanlı Belgrad'a kadar çekildi. Haçlılar 4. Mehmet'i Merzifonlu'ya karşı kışkırtınca, 4. Mehmet, Merzifonluyu idam ettirdi.

Bu anlatılanlardan sonuç çıkararak kendinize olası sorular üretebilirsiniz.